

Pilinszky János: Szálkák – témák, motívumok idézetekkel

Téma, jelkép, → motívum, szövegtípus Verscím↓	katolikus liturgia bibliai intertext	szerelem-vallás filozófiai fogalom T/1	zsánerkép	irodalmi toposz szimbólum	természeti kép	költői én ars poetica E/1 vallomás E/2 önmegszólítás	történelem, politika
Amiként kezdtem			„szótlanul ül pohár <u>bora</u> mellett”			„Amiként kezdtem, végig az <u>maradtam</u> ”	„mint a fegyenc, aki visszatérve / falujába, továbbra is csak hallgat
Juttának	„Abban a végső feledésben, / amit az <u>Atya</u> küld majd a világra” „ <u>Mise</u> ez. / Utolsó <u>áldozás</u> ”	„az <u>idő</u> minden ütése-kopása / és erőssége <u>hó</u> alá kerül” „ <u>Latrokként</u> – Simone Weil gyönyörű szavával / <u>tér és idő keresztjére</u> vagyunk verve emberek.”		„a <u>tél</u> növekszik”	„Egy magányos <u>farkas</u> jött le a faluba / Reszket előtted.”	„Elalélok, és a szálkák fölrizsztanak. / Ilyenkor metsző élességgel látom a világot. / És megpróbálom feléd fordítani a fejemet.”	
Azt hiszem				„az <u>istenek</u> , / a <u>por</u> meg az <u>idő</u> / mégis oly súlyos <u>buckákat</u> emel / közéd- közém”		„Azt hiszem, hogy <u>szeretlek</u> ”	
Mielőtt	„a <u>végítéletet</u> magam előtt látom. / mezítelenségünk <u>fölmagasztalása</u> lesz” „Az <u>Atya</u> , mint egy <u>szálkát</u> , / visszaveszi a <u>keresztet</u> / s az <u>angyalok</u> , a mennyei állatai / fölküti a <u>világ</u> <u>utolsó lapját</u> .”	„A <u>sokaságban</u> senki se keresi <u>egymást</u> ” „Akkor azt mondjuk: <u>szeretlek</u> .” „S a hirtelen támadt <u>tülekedésben</u> / <u>sírásunk</u> mégegyszer fölszabadítja a <u>tengert</u> , / mielőtt <u>asztalhoz ülnénk</u> .”					
Egy szép napon			„Mindig az elhányt <u>bádogkanalat</u> / (...) <u>kerestem</u> .”			„Mindig, / mindig is <u>hazavágytam</u> .”	

Téma, jelkép, → motívum, szövegtípus	katolikus liturgia bibliai intertext	szeretet-vallás filozófiai fogalom T/1	zsánerkép	irodalmi toposz szimbólum	természeti kép	költői én ars poetica E/1 vallomás E/2 önmegszólítás	történelem, politika
Verscím↓ Monstancia			intézeti lányok, bőtröntöltelékek	„Elsüppedek a <u>hócsésben</u> ”		<u>elsüppedek</u>	
Háromszínű lobogó			rab, katonák	a <u>zászló színei</u>		„te vagy”	
A mélypont ünnepélye		„ki mer / csukott szemmel megállni / ama <u>mélyponton</u> ?”	„az <u>ólak</u> véres melegében / ki mer <u>olvasni</u> ?” háztető, arc, kéz, fejbólintás, legyintés	„Ki tud / nyugodt szívvel belesimulni / az <u>álomba</u> , amely túlcsap a <u>gyerekkor</u> keservein?”	„a <u>lemenő nap</u> <u>szálkamezejében</u> / az ég dagálya és a föld apálya idején” „A <u>tengert</u> marék <u>vízként</u> arcához emeli”		
Majd elnézem		a <u>fájdalom</u> és a <u>véletlen</u>	élő <u>arcok</u>	a <u>víz</u> csorog	halott <u>kövek</u>	„ <u>elnézem</u> őket, mielőtt a feledést <u>kiérdemelném</u> ”	
A hóhér szobája		„Milyen más a <u>vesztőhely</u> illata, / és a <u>bárány</u> , amikor értejönnek.”	<u>szalonnaszag</u> , <u>muskátliszag</u> „tengert sose látni a <u>hóhér</u> szobájának ablakából”		„a <u>tenger Istené</u> ”		
Példabeszéd		„a szűrő meleg <u>kocka</u> alján” tér és idő	„akár a <u>moslék</u> , egybehuppan”, <u>ganaj</u>	„hol ég és föld megszűnik”		<u>anyánk</u> örökre elveszített	
Kőfal és ünnepély (hommage à Robert Wilson)	<u>stáció</u>	„Mi történik, mi is történik / minden <u>tettünk</u> boldogtalan / és irtóztató ideje alatt?”	<u>késszúrás</u> , kéz, félbeszakadt <u>dallamok</u> , összekuszált <u>csillár</u>	<u>ünnepély</u> , <u>kőfal</u> , <u>fény</u>			
Haláloed és halálom			<u>elaltat</u> , <u>dúdolás</u> , <u>kebel</u> , <u>dajka</u>	<u>korasötét éjszaka</u> <u>idegen</u> <u>hazatalálás</u>			
Bűn és bűnhődés		képzlet, pillanat, jelenlét	<u>befalazott</u> , <u>villanyszék</u> , <u>nyakszirt</u> , <u>kéz</u>	<u>arc</u> , <u>nyár</u> , <u>királynő</u> , <u>jogar</u>			
Örökmozgó			<u>koporsó</u> , <u>mozgóképek</u> , <u>vitrin</u> , <u>üveghintó</u> , <u>mécses</u>	<u>tükör</u> , <u>kísértet</u>			

Téma, jelkép, → motívum, szövegtípus	katolikus liturgia bibliai intertext	szeretet-vallás filozófiai fogalom T/1	zsánerkép	irodalmi toposz szimbólum	természeti kép	költői én ars poetica E/1 vallomás, E/2 önmegszólítás	történelem, politika
Verscím↓ Metronóm	„a töredék foglatában / az <u>Atyaisten</u> ígérete”	„de ne a mi <u>időnk</u> / a <u>szálkák</u> mozdulatlan jelenét”	<u>fölvonóhíd</u> , téli <u>vesztőhely</u> <u>ösvények</u> , <u>tisztások</u> csöndje	<u>idő</u> , <u>hó</u>			
Vacsora	megterített <u>asztal</u>	mire <u>gyűltetek</u> össze	kihűlt <u>tálak</u> , <u>lecke</u>				
Intelem	<u>hírül</u> adhatod		<u>lélekzetvétel</u> , <u>zihálás</u> , <u>maradék</u> , <u>mozdulat</u> , <u>kapkodás</u>	<u>nászasztal</u> , <u>hideg</u> , <u>árny</u>		„ <u>Írnok</u> , / akkor talán nem jártál itt hiába.”	
Vesztőhely télen	Isten hallgatása	„Vesztőhely télen. Semmit sem tudunk.”	<u>fölvezetnek</u> , <u>fölvezetik</u> , <u>vágóhíd</u> , <u>vesztőhely</u>	<u>ölni</u> , „ember <u>öl</u> <u>állatot</u> , állat embert?”, <u>csönd</u> , zuhanás, <u>hó</u> , száműzött <u>tenger</u>			
Egy titok margójára	„ <u>Takard</u> le jól, mit <u>elkövettél</u> / és élj utána szabadon, akár...” „mint a <u>végítélet</u> / mikor a <u>bárány</u> elkiáltja magát.”		„egy sikeres <u>merénylő</u> ” <u>gyereksírás</u> ként			„tettet/ kendő alatt, nélküled is megél”	
Hasonlat		<u>elhagyatottságunk</u>	elkallódni, bezárulni, <u>cipő megállni</u>	<u>kulcs</u> , <u>zár</u> , <u>számok</u> , <u>idegen</u>			
Van Gogh imája	„ <u>Istenem</u> , betakartál régen”		<u>lámpasor</u> , sárga <u>vályogfal</u> , <u>gyertyasor</u> , <u>ablakok</u> , <u>lakom</u> , ház, <u>tető</u>	<u>madarak</u> , <u>nap</u> , „ <u>estére</u> mi marad belőlem?”, <u>kert</u> , <u>fák</u>			csatavesztés, honfoglalás
Minden lélekzetvétel	„Minden lélekzetvétel <u>megsebez</u> ” „minden hulláma <u>végítélet</u> ” „a <u>dicsőség</u> / <u>Isten</u> nyugalmas boldogsága”	„Hogyan is igazítja <u>sorsát</u> / az <u>öröklétet</u> , Isten, a teremtés / mindörökre veszendő mezejében?”	„mint <u>haldoklók</u> egy-egy szívütése”	<u>szívverés</u> , a <u>tenger</u> halhatatlan	„mint a <u>füvek</u> lemondó élete”		
A többi kegyelem	a többi <u>kegyelem</u>	<u>félelem</u> , <u>álm</u> <u>éltem</u> , <u>halok</u> , <u>pusztulásom</u>	<u>apám</u> , <u>anyám</u> , <u>folyosó</u> , <u>vidék</u>		„a <u>föld</u> elárul, magához ölel”		

Téma, jelkép, → motívum, szövegtípus	katolikus liturgia bibliai intertext	szeretet-vallás filozófiai fogalom T/1	zsánerkép	irodalmi toposz szimbólum	természeti kép	költői én ars poetica E/1 vallomás E/2 önmegszólítás	történelem, politika
Verscím↓ De ez se		<u>téren-időn</u> túl	tiszta <u>akadály</u> , <u>matatás</u> , <u>veszkódás</u> , <u>zsinór</u> , <u>korty</u> , <u>falat</u>	<u>arcod-arcom</u> <u>kerek</u> , <u>meleg</u> , <u>gyönyörűség</u>	égi <u>nap</u>		
Rongyaidban és kítakarva	fönről lefelé	gyönyörű <u>egész</u> , siralmas <u>töredék</u>	<u>oldalvást</u> <u>rongyaidban</u> és kítakarva			<u>nézlek</u> , <u>elnézlek</u>	
Nincs több	„elkiáltani a világ minden <u>bánatát</u> ” „elhallgatni <u>Isten</u> titkát <u>szemközt</u> a <u>lincselő tömeggel</u> ”		<u>bűnözők</u> szeme, merev <u>tekintet</u> , <u>vágóhidak</u>	<u>fényesen</u> „egyedül eme pillantások / méltóak észrevenni a <u>halált</u> / és a <u>virágok</u> átöltözködését”	<u>nap</u>		<u>királyok</u> színehagyott, szomorú <u>méltósága</u>
Találkozások	<u>Istenem</u> <u>színeváltozás</u>	<u>múlandó s a</u> <u>múlhatatlan</u>	<u>találkozás</u> , <u>együttlét</u> , <u>különválás</u> , <u>búcsuzás</u> <u>mozdulva</u> mozdulatlanul		<u>hullám a hullámmal</u> , <u>virág a virágtól</u> <u>szélcsendben</u> , <u>szélben</u>		
A pokol hetedik köre	a <u>pokol</u> körei	itt is <u>jelen</u> vagy	itt <u>hon</u> vagyok, <u>lepihenjek</u> , <u>elaludjak</u>				
Címerem	<u>kegyelem</u> <u>szög és olaj</u>	<u>öröm</u> , <u>nyomorúság</u> <u>présbe</u> kényszerülnünk befejeznünk a <u>mondatot</u>	rálapulva a préskemény <u>palánkra</u>	<u>címerem</u>	<u>felhők</u> futása, disznók feje		
Egy életen keresztül		törjük el, repesztjük ketté (...) ami egy és <u>oszthatatlan</u> , <u>próbáljuk</u> , <u>elalhatunk</u>					
Most		<u>újszülöttek</u> , <u>haldoklók</u>	<u>testálva</u>			<u>fölvezetnek</u> , <u>ámulatom</u> , <u>megkapaszkodom</u> , <u>koppanásom</u>	
Vonzások közt	<u>nyomorult</u>	<u>vonások</u> közt, de <u>hívás</u> nélkül	<u>hideg</u> , <u>hő</u> , <u>méterek</u>	<u>lát és hall</u> <u>megvakulva</u>	égbolt		
Kiért, miért	<u>félelem</u> , <u>alázat</u>	<u>világok</u> közölgétek	<u>fűben olvasok</u> , <u>rongycsomók</u> közt <u>keresgélek</u>				
Én gyenge voltam	<u>üdvödet</u> szemmel kövessem					<u>gyenge</u> voltam, <u>kevés</u> voltam	

Téma, jelkép, → motívum, szövegtípus	katolikus liturgia bibliai intertext	szeretet-vallás filozófiai fogalom T/1	zsánerkép	irodalmi toposz	természeti kép	költői én ars poetica E/1 vallomás E/2 önmegszólítás	történelem, politika
Verscím↓ A tékozló fiú keresése	<u>fiúnk</u>	<u>haza</u>	<u>lakott, ház, szoba</u>				
Marhabélyeg	a világ <u>tenyerébe</u> <u>kalapált szeg,</u> / holtsápadt, / csurom <u>vér</u> vagyok	<u>megérdemelni, halál</u>	<u>marhabélyeg</u> <u>küszöb</u>				
Az ember itt	<u>hálás</u> <u>bűn, imádság</u>	<u>szeretet, ember</u>				<u>hozzám tartozik,</u> <u>elhelyezhetetlen</u>	
Omega	<u>örökre</u>	<u>összeomlásunk</u> <u>pillanat</u> Ezért <u>élünk.</u> Valamiképpen / ezért <u>születünk a</u> <u>világra.</u>	<u>vánkos, szikla,</u>	<u>fal</u> <u>szemétdomb</u>			
Baleset	<u>menny</u>	De ez a <u>szép, ez a /</u> <u>gyönyörűsége</u> n ejtett / <u>örökös baleset.</u>	<u>baleset</u>	<u>vérzik</u> <u>szüzi hó</u>	<u>madarak</u>		
Bár színem fekete	<u>Isten útja</u> <u>üdvözültek</u>	szótlanul és jelentés nélkül / mindeneknél boldogabban		<u>színem fekete</u> leeresztett sötét <u>zászló</u>		<u>elfogadtatom</u>	
Fokról-fokra	<u>ember és Isten</u>	Ahogy a <u>semmi</u> kisimítja / az <u>agónia</u> árkait <u>pusztulás és születés</u> párbeszéde		<u>hazatalál</u>	<u>a vidék hófúvás</u> után		
Felelet	<u>letérdelsz</u>		<u>hallgatsz és</u> <u>hallgatód, falak</u>	<u>legbelső szoba,</u> <u>ünnepély</u> <u>csukott ajtó</u>			
Kételtű szörny		<u>szörny, bukás</u>	<u>eltaszít, magához</u> <u>ölel</u>				
Kérdés	<u>éden fái</u>	<u>világunk,</u> meghasadnak az <u>evidenciák</u>			<u>madár csőre, hullám,</u> <u>csobogás</u>	Akárhonnan / érkezhet mondat / akárhonnan?	
Milyen felemás	<u>háló</u> szemek homálya, lámpafény, <u>térderoskadás</u>	Milyen felemás <u>érzések közt élünk /</u> <u>vonzások, zuhanunk,</u> <u>szégyen, dicsőség</u>			<u>kő</u> <u>napra kellene</u> teregetnünk / mindazt, mi rejteni való		

Téma, jelkép, → motívum, szövegtípus	katolikus liturgia bibliai intertext	szeretet-vallás filozófiai fogalom T/1	zsánerkép	irodalmi toposz	természeti kép	költői én ars poetica E/1 vallomás E/2 önmegszólítás	történelem, politika
Ahogy csak Vercsím↓	esti <u>mise</u> , téli <u>vecsernye</u> , éjféλι <u>Úrfölmutatás</u> „úgy <u>véreznek</u> jó, rosszak együtt / <u>bárányok</u> , füvek, farkasok / halálunk <u>monstanciájában</u> ”			<u>hó</u>	<u>fák</u> , téli égbolt		
Mégis nehéz	<u>kísértés</u> , <u>pokla</u>	<u>semmi és üresség</u> , <u>feledés</u> , <u>elmúlás</u>	<u>anya</u> , a ruhák fodrát <u>leeresztik</u>		<u>sivatag</u> , <u>fű</u>		
Ez lesz			<u>oszlás-foszlás</u> , <u>vánkosok csendje</u> , <u>kihült</u> , <u>hideg</u>				
Kezed, kezem			<u>kezed</u> , <u>kezem</u> , <u>anya</u>			királyságom, lemondok a trónról, odahagyom a kéretlen hatalmat	
József Attila	bakája a <u>nyomorúságnak</u>	katonája a <u>mindenségnek</u>		<u>halott</u>	<u>füvek zöldellő erdeje</u>		
Igen, a lomb	<u>te</u> , <u>útszéλι Isten</u>				<u>a lomb</u> ragyog, gyömölcs		
Én nem számítok	<u>elkárhoztam</u> , <u>porszem</u> , <u>szentély</u> , <u>asztal</u>			<u>gyertyatűz</u> , <u>menyasszony</u>			
Telehold			<u>a viszontlátás</u> <u>zokogó öröme</u>		<u>hold</u>		
Bölcső és nem koporsó	<u>Isten</u> esendő fényei	<u>félelem</u> <u>bölcső</u> , <u>koporsó</u>	<u>gyermek</u> , <u>lámapoltság</u>	<u>csönd</u> , <u>éjszaka</u>			
Elég	<u>teremtés</u>	<u>belép</u> , <u>kitárul</u> , <u>arc</u> , <u>jelenlét</u> elfogadni az elfogadhatatlant	<u>ólnál is szűkösebb</u> , <u>kő</u> , <u>fa</u> , <u>ház</u> , / <u>teszek</u> , <u>veszek</u> , <u>korán jövök</u> , <u>megkésem</u>	a tapéták <u>vérezni</u> kezdenek, <u>éjszaka</u>			
Egyenes labirintus	<u>oltár</u> , <u>szentély</u> , <u>első és utolsó</u>	<u>visszatérés</u> , <u>ölelés</u>	<u>kézfogás</u> , <u>forró</u> <u>folyosó</u>	<u>zuhanás</u> , <u>megterített</u> <u>asztal</u> visszahullás	<u>fűben</u> , <u>fában</u>		
Egyetlen olvasmányom		<u>istenek</u>	<u>ülőkéek székek</u> <u>gesztusok</u>		<u>lombok</u> , <u>zápor</u> , <u>szél</u>		